

ENCOUNTER & BREAK AWAY

מאת: שרית חביב - מעצבת ואדריכלית פנים, צילומי בית: אלעד גון, צילומי פורטרט: איתי סיקולסקי
אדריכלות ועיצוב: דרור ברדה אדריכלים

שיחה עם האדריכל דרור ברדה והדר ביבר ברדה, האישה שאיתו המאפשרת לו ליצור.
על אמונה באהבה, על מחויבות לאדריכלות ולחיים, על יצירתיות ויצירה, גם בכדורגל, על הבית ברמת גן
שנעשה מכל אלה, וגם ממפגש וניתוק, עוצמה ואיפוק, וקרן אור אחת

"אני קם בבקר ושואל איך אצור את

הדבר הבא, האם ייגמר לי. ואז, כשהוא

נוצר, אתה בפסגת העולם"

לא ראיתי מורה שמציע משהו אחר, צורת חשיבה אחרת".
כמה מקום באמת יש היום ליצירתיות וליצירה בחיים שלך?

"אני קם בבקר ושואל איך אצור את הדבר הבא, האם ייגמר לי. ואז, כשהוא נוצר, אתה בפסגת העולם. יסקי (האדריכל אברהם יסקי-ש.ח.) אמר שביום השמיני אלוהים ברא את האדריכל. יש לנו זכות עצומה, אנחנו יכולים להפוך סביבה לסביבה עם גירויים ויצירה. כפרז, בתים בנויים אחרת ויחד נראים נפלא. בארץ, ועדות ללא חוקים, ללא הגיון אסתטי ופונקציונלי, כאילו המילה יצירתיות יצאה מחוץ לדלת. הלב כואב, כי אנחנו נבנים מהסביבה המיידית שלנו".

הדר: "הכל נכון, למעט טעות אחת. אתה מתכוון שאלוהים בראה את האדריכל".

דרור: "ברור. לא מתווכח איתך" בכלל, נראה שהוויכוחים היחידים בין הדר לדרור הם על איפה שמים את הפסיקים. אחת התיאוריות שלהם בחיים היא שכל משפט יכול להשתנות בהתאם, והם מתחילים ולא מפסיקים (מפסקים) עם דוגמאות: דרור: "את רוצה שוקולד, פרה?". דר: "אתה רוצה קפה, שחור?".

יצאנו

סוס ששמו לו רתמות משני צידי העיניים ורואה רק דרך אחת לפניו. למדתי אדריכלות באורט נבעתיים, עבדתי בלילות. השרטוטים שלי היו צריכים להיות מושלמים. היו מורים ששברתי ונתנו לי מאיות. חודש מהחופש בין ט' ל' כבר עבדתי כשרטט במשרד אדריכלים. רציתי להכין בניין. סיימתי גברות בהצטיינות וידעתי שאני חייב ללמוד בטכניון".

מאוד מכוון מטרות, מחויב לעומק.

"אני אדם יסודי, מאוד שכבתי, עובד עם רבדים בכל דבר. לא תמיד מבינים אותי, ואני לא אומר את זה כתלונה. גם כשאני רואה כדורגל, אני מתייחס לזה בצורה עמוקה".

כדורגל?

"אני מבין מה מניע אנשים. מי בא מאהבה, מי מכסף. שיטות משחק. איך המאמן מתייחס. אני רואה מקומות בהם אנשים הם גאונים, ואני מעריך גאונות. החברה ממתגת גאונים כאנשים עם מסוים ובמקצועות מסוימים. אני מאמין שיצירתיות טובה בכל מקום. קל להגיד יצירתי על אדריכל ומעצב, אבל גם מהנדס יכול להיות יצירתי, להתאמץ ולהגיד ימה שהאדריכל רוצה, אני אעשה. לו רק היינו מעודדים יצירתיות במערכת החינוך, גם באמצעות גירויים פיזיים וויזואליים, בצורה שהגנים ובתי הספר נראים. בשכונה שלנו, למשל: מרכז הארץ, ארנונה גבוהה וילדים לומדים בקרוואנים. הבן הגדול שלנו בכיתת מחוננים, ולאורך כל שנות לימודיו

כוס תה, כוס קפה ומיץ גזר. התה בשבילי, הקפה לדרור והגזר להדר. יום חצי חם, חצי קר.

בתום כמה דקות וכמה לגימות וטעימות מילים ומבטים, דרור מצהיר שהגיע "פרוק" מכל ההכנות וההגנות. מרגש היה לשמוע את זה מהאיש שישב מולי, נכון באומץ לסלק כל חשש. מהאיש שציטט לי נרגש מספרו של מאיר שלו "יונה ונער": "לא לשכוח להגיד 'שלום בית', להקשיב, כי זה שמח לקראתך, מתנשם ועונה בתנועה עדינה של אור, בריח, בהד, במדף של ספרים, בתמונה על הקיר ובילון מתנשב".

דרור ברדה, אדריכל, מאמין שמה שנעשה באהבה חייב להצליח. עשר שנים ליווה את הבית ברמת גן. 350 פרטי בניין, 70 גיליונות ובהם פריסות של כל נקודה ונקודה בכטון, ובמקביל הם ליוו את חייו, סיפור נקשר בסיפור, קו בקו.

ההתחלה

דרור: "הייתי בן 12 כשהחלטתי להיות אדריכל. חשבתי שאדריכל מייצר יש מאין, קם כל יום בבקר ועושה משהו חדש. ציירתי טוב וזה נראה לי הגיוני. אני מזל תאומים, מחפש ריגושים וגירויים כל הזמן. מאותו רגע הייתי כמו

וואסאס

דרור: "את רוצה פרי, הדר?"
הדר: "תוריד את הפח, זבל".

גם זו יצירתיות. אז איך זה שרצית דווקא לטכניון?

דרור: "תדמית הטכניון מוטעית. השלתי שם את הטכנוקרטיה. מדובר בסטודנט עצמו, הכמיהה שלו ליצירה, המפגש שלו במנחה טוב שנותן לו כמה. בבחינות הכניסה לטכניון, ציירתי באקסטזה. כשהסתכלתי סביבי, ראיתי אנשים שציירו מדהים ובכיתי. חשבתי שלא אתקבל, כי כולם ציירו נורא יפה ואני לא. לא התאפקתי והתקשרתי לקבל תשובה. אמרו לי שיחזרו אליי בעוד שעה, ואחרי שעה אמרו לי, 'אתה יכול להתחיל לארוז'. רעדתי בכל הגוף. חיבקתי את כל מי שהסכים לחבק אותי. רגע מכונן".

היו עוד רגעים מכוננים?

"בשנה החמישית עשיתי פרויקט גמר עם רם כרמי, בזמן שתיכנן את בית המשפט העליון. זכינו בפרס קרן שרת לאמנים צעירים. תכננו מוזיאון עתיקות בחפיר באיזור סידי עלי - אפולוניה, שמשלב גם אמנות מודרנית. בסוף הפרויקט, רם כרמי אמר לי: 'זו לא חוכמה לדעת לנוע ממקום למקום, החוכמה היא לייצר חוויות. מחר אתה בא לעבוד אצלי'. רצתי עירום ברחובות".

באמת?

"לא".

חבל ואז?

"עבדתי אצלו שמונה חודשים. הייתי בקטע בחיים בו

"ראיתי אנשים שציירו

מדהים ובכיתי. חשבתי

שלא אתקבל, כי כולם

ציירו נורא יפה ואני לא.

לא התאפקתי והתקשרתי

לקבל תשובה. אמרו לי

שיחזרו אליי בעוד שעה,

ואחרי שעה אמרו לי, 'אתה

יכול להתחיל לארוז'.

רעדתי בכל הגוף. חיבקתי

את כל מי שהסכים לחבק"

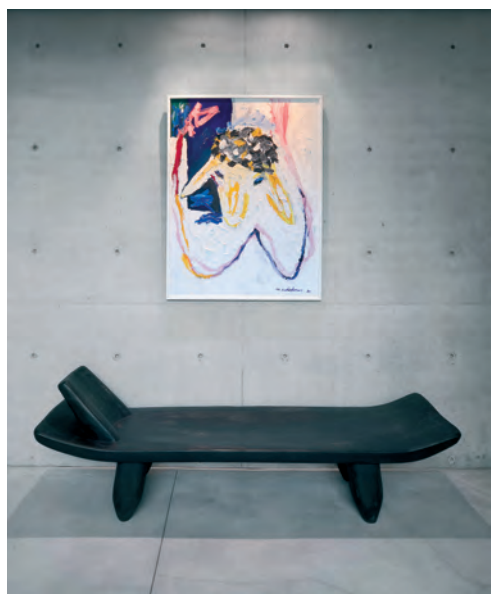

י"ש לנו חזון. הוא מדבר על יצירה אדריכלית מוקפדת, שיכולה לשרת כל אדם שמבין את החשיבות היצירתית של האדריכל בהיבט הפונקציונלי, האסתטי וביכולת לקשור את הכל ליצירה מוגמרת"

הייתי מאד קופצני, כתוצאה מתהליך גירושין שעברתי. אני אדם של תהליכים ומאמין שדברים לא קורים במקרה. גירושין אמורים לפתוח הרבה יותר מאשר רק להיפרד, בין היתר בטחון עצמי, הכרה ביכולות שלי, דברים שלא היו נהירים לי לגמרי כילד בן 27. מאז עברתי כמה משרדים: קימל אשכולות, דני קיזר, גבולי קורן, כהנא אדריכלים, עודד חלף. אצל כולם הייתי כפריילנס. היה מוזר, הכל הפך רק יצירה. ידעתי שאני הולך להיות עצמאי ולמדתי לעשות כל מיני פרויקטים, וילות, יוקרה, בתים משותפים, קבלנים, משרדים, מיני מוזיאון. היום אין לי פחד משום דבר. מי שאוהב אדריכלות, זה לא

וועט

משנה לו אם יתכן קיוסק או בית מלון. את שניהם לא תכננתי עד עכשיו, אז מה אכפת לי?"
ומה משמעות העצמאות עבורך?
"אבא שלי נפטר כשהייתי בן שנתיים וחצי. גדלתי עם מציאות אוהבת ומחבקת, אך לא עם יכולת כלכלית. בניתי הכל מכלום. זו היציאה האמיתית לעצמאות עבורי, ההעזה להיות לבד. אדריכל הוא אוטוריטה. כדי לעשות יצירה אדריכלית, גם אם היא פשוטה, לא יומרנית ולא בתקציב, דרוש אדם שמקדיש מאמץ ולא מזלזל בפרויקט. אני מחפש ליצור את הבית במובן ולא עבור אנשים. שכשיפתח האיש את הדלת, יידע שזה רק שלו".

בלי אבא. עוד מקומות שלקח לך זמן להגיע אליהם.
"זה היה, ועדיין, הדבר שהכי חסר. אני מאמין בכל לבי שאדם צריך אמא ואבא לטוב ולרע, על מנת לגבש לעצמו עולם. הגיבוש שלי לקח יותר זמן. התבגרתי לאט. החוכמה הייתה לדעת ליהנות מהדרך. אומרים שאדריכל טוב מגיע לשיאו אחרי גיל 50. אני מחכה בציפייה".

חזון אדריכלי לגיל 50?
"יש לנו חזון. הוא מדבר על יצירה אדריכלית מוקפדת, שיכולה לשרת כל אדם שמבין את החשיבות היצירתית של האדריכל בהיבט הפונקציונלי, האסתטי וביכולת לקשור את הכל ליצירה מוגמרת. לכן התמקדנו בבתי יוקרה, שם נוכל למצות את הפוטנציאל שלנו. אני הנהג והלקוח הוא . הוא מדריך אותי לאן לנסוע, אני מקשיב ומוכיל. כימיה טובה תוביל בהכרח לתוצאה טובה. גם בפרויקטים אחרים, מבנה מסחרי לחברת בגדים גדולה בצפון, משרדים, חברה לעיצוב מטבחים

enc

"היום אין לי פחד משום דבר. מי

שאוהב אדריכלות, זה לא משנה לו אם

יתכנן קיוסק או בית מלון"

זה בא לי. הדר הולכת ללדת ואני נכנס לניתוח. ביום רביעי נותחתי, ובשבת בבקר התחלתי ללכת. בערב הדר אמרה לי שאם יהיה משהו, היא תתקשר אליי". הדר: "כשהוא יצא מהניתוח, הוא שכב בטיפול נמרץ עם כל הצינורות ואני בחוץ. עד שהסכימו לתת לי להיכנס, דיברתי עם גילי בכטן, יזה אבא שלך ואם אתה רוצה שיהיה בלידה שלך, אתה חייב לחכות". ביום שראיתי את דרור עומד על הרגליים, הרגשתי שזה הולך ללידה. באותו לילה ירדו המים. התקשרתי למחלקה ולא הסכימו לספר לו, כי לא רצו לקחת אחריות על התגובה שלו". דרור: "באותו לילה לא נרדמתי, אחרי שני כדורי שינה. ניגשתי לאחות ב-1.50. וביקשתי להתקשר לאשתי. התקשרתי והיא אמרה שהיא בבית החולים עם חברה. התקשרתי למנהל המחלקה, אחי בא לקחת אותי עם כסא גלגלים. כל בית חולים בילנסון בהיסטריה, הביאו ציוד החייאה למחלקת יולדות ופינו בשבילי חדר לידה. שתי הלידות הקודמות של הדר היו קשות, קיסרי וואקום, והבטחתי לרופאים שאם המצב יסתכר, אני אצא מהלידה. באצבע העשירית עברתי לחדר ליד. אחרי 20 דקות שמעתי: ינו יא פולני, תבכה כבר. המיילדת הביאה את הדר ואת גילי במיטה אליי לחדר. כולם בכו". הדר: "בחדר הלידה, אני רגל פה ורגל שם, נכנס הרופא ושואל מה שלומי. זו הסיבה האמיתית לכל, הוא לא יכול היה לשאת שתשומת הלב תופנה אליי". דרור: "כדי להשלים את התמונה המיסטית, גילי נולד ביום הפטירה הלועזי של אבא שלי, והברית הייתה ביום הפטירה העברי. היינו צריכים להזיז את האזכרה".

שוווט

בהרצליה, בית כנסת ברמת גן - אנחנו מחפשים את המהות והנשמה של המותג. חשובה לנו החוויה של האדם כמבקר, כמשתמש, כמתגורר".

ובחיים שלך אתה הנהג?

"אספר לך סיפור. בגיל 34 וחצי (היום בן 43 - ש"ח) עשיתי בדיקה שגרתית במסגרת הביטוח. התעייפתי ואמרתי לי שאני צריך לעבור צינתור. תביני, אבא שלי נפטר מהתקף לב כשהייתי בן שנתיים וחצי, והדר הייתה בחודש תשיעי. המצנתר הודיע לי שהוא לא מתכוון לגעת בי, כי יש לי 90% סתימות בעורקים ראשיים ושלח אותי לניתוח מעקפים. אני בכבי והיסטריה, לא מבין מאיפה

"אני אדם יסודי, מאוד שכבתי, עובד

עם רבדים בכל דבר. לא תמיד מבינים

אותי, ואני לא אומר את זה כתלונה.

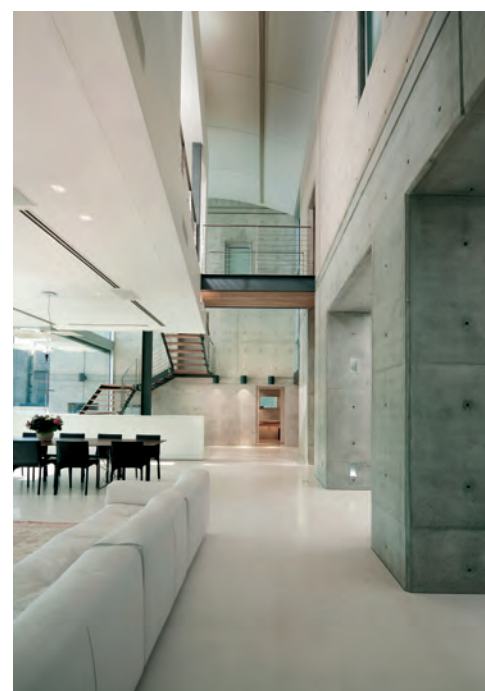
גם כשאני רואה כדורגל, אני מתייחס

לזה בצורה עמוקה"

משחקים במכבי פ"ת. הוא שוער, למרות שאבא שלו הציע לו לא להיות כזה. עליו גוננו בצמר גפן, ולכן קיבלתי החלטה שמאוד קשה לי איתה, לתת לילד לחטוף, להנות, להצליח ולהיכשל. רק להיות שם, לידו".
הדר: "יש לנו ארבעה ילדים ועד היום אנחנו עוברים ליד בילינסון יולדות, עצובים מזה שאין לנו יותר".

הבית התחלה.

דרור: "הכל התחיל באוקטובר 2000. הייתה פגישה מקסימה של ארבע שעות, בה הצגתי את עבודותיי. בעל הבית, חד אבחנה, אמר לי: 'אתה מראה לי עבודות יפות, אבל לא עשית בית כזה, בקווים נקיים, בטון חשוף, נגיעות יפניות'. התשובה שלי הייתה: 'לא עשיתי, אבל אשמח ללמוד'. כעבור כמה ימים הם התקשרו ואמרו

ובאמת כדי להשלים את התמונה, טלפון מגילי, להזכיר שעל דרור להיות באימון. כדורגל, אלא מה.
דרור: "הוא לא יכול לשחק כדורגל בלי שאני שם, ברקע. גילי קשור אליי ברמות מטורפות. אי אפשר להסביר את הקשר הזה. גם דומה לי באופי. ביופי לאמא שלו, זה המזל. אני חובב כדורגל באטרף, הדבקתי אותו כזה. אנחנו אוהדים את מכבי חיפה, אבל כגלל המרחק

זוועט

הבית

שהמשפט הזה גרם להם לבוא אליי. סיכמנו שנעשה שלוש סקיצות. אם יאהבו אחת מהן - ייקחו אותנו, ואם לא - ניפרד כידידים. הסכימה הראשונה שעשיתי, נבנתה."

הסכימה של הבית

"הבית וגם החומרים בו עובדים על מפגשים בין אנשים והניתוקים ביניהם. לפעמים גם מפגש הוא ניתוק. זה בא ממקומות עמוקים של הבנת המופשט. פילוסופי. החדרים הם יחידות דיור מנותקות המרחפות בחלל במפלסים שונים, והמפגשים הם בקשר העין בין היחידות, בין הפרטי לציבורי, בין בני הבית, ובחבורים בין המישורים ובין החומרים."

דוגמה?

"דוגמה מייצגת לכך היא יחידת ההורים. תיבה לבנה צפה באוויר בין שני קירות בטון חשוף, חלקה בתוך המבנה וחלקה מחוץ לו, היא פורצת מעבר לקיר הזכוכית שתוחם את הבית לעבר הגינה, תלויה באוויר ומקרה את פינת הישיבה החיצונית. התיבה מונחת בזווית של חמש מעלות ויוצרת פרספקטיבה מואצת, כשממש לא ברור היכן הבית באמת מסתיים."

"הקפדתי על ניתוקים בכל מפגש בין חומרים שונים שמייצגים מאסות שונות, כמו בטון חשוף וטיח לבן, כדי להפריד ביניהם באופן ברור וחד משמעי ליצירת ניקיון ויזואלי. השתמשתי בחומרים 'מחברים' כגון עץ, ברזל וזכוכית, כדי להדגיש את הניתוק."

ומה גרם לניתוק המודגש של בית הבריכה היפהפה?

"המגרש עליו נבנה בית הבריכה, נרכש בשלב מאוחר יותר של תכנון הבית. הוא תוכנן כלופט ונבנה סביב עץ קיים, מה שאיפשר ליצור פטיו מקסים בתוכו. הלופט בנוי כתיבת ברזל וזכוכית המוצמדת אל קירות בטון חשוף, שמהווים המשך של הבית הראשי. הוא מרחף מעל הבריכה ומונח בגריד דומה לגריד התיבה הלבנה של יחידת ההורים בבית הראשי."

איך השפיע המיקום של הבית, רמת גן, על התכנון?

"הבית תוכנן כבית אורבני. הוא ממוקם בשכונת וילות צפופה יחסית. הרחוב הוא חלק ממנו. יש בו אלמנטים אורבניים של סמטאות, גשר, כיכר קטנה, חצר משותפת. קשר הפנים-חוץ הוא טוטאלי. לא רק כאמירה. קירות, מישורים, נפחים, אשליות אופטיות, מטשטשים בין החוץ לפנים, גורמים להרגיש בחוץ ונעצם בפנים. "חדר העבודה, למשל, בנוי במפלס הנמוך ב-70 ס"מ

"הבית וגם החומרים בו

עובדים על מפגשים בין

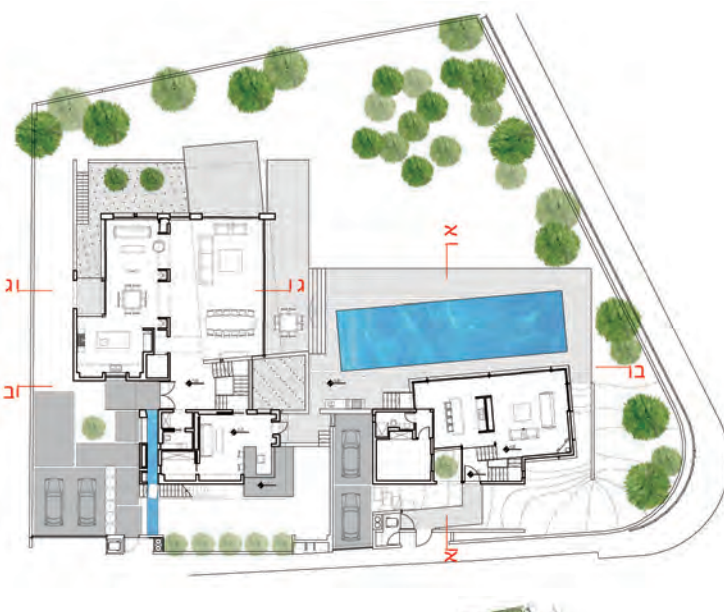
אנשים והניתוקים ביניהם.

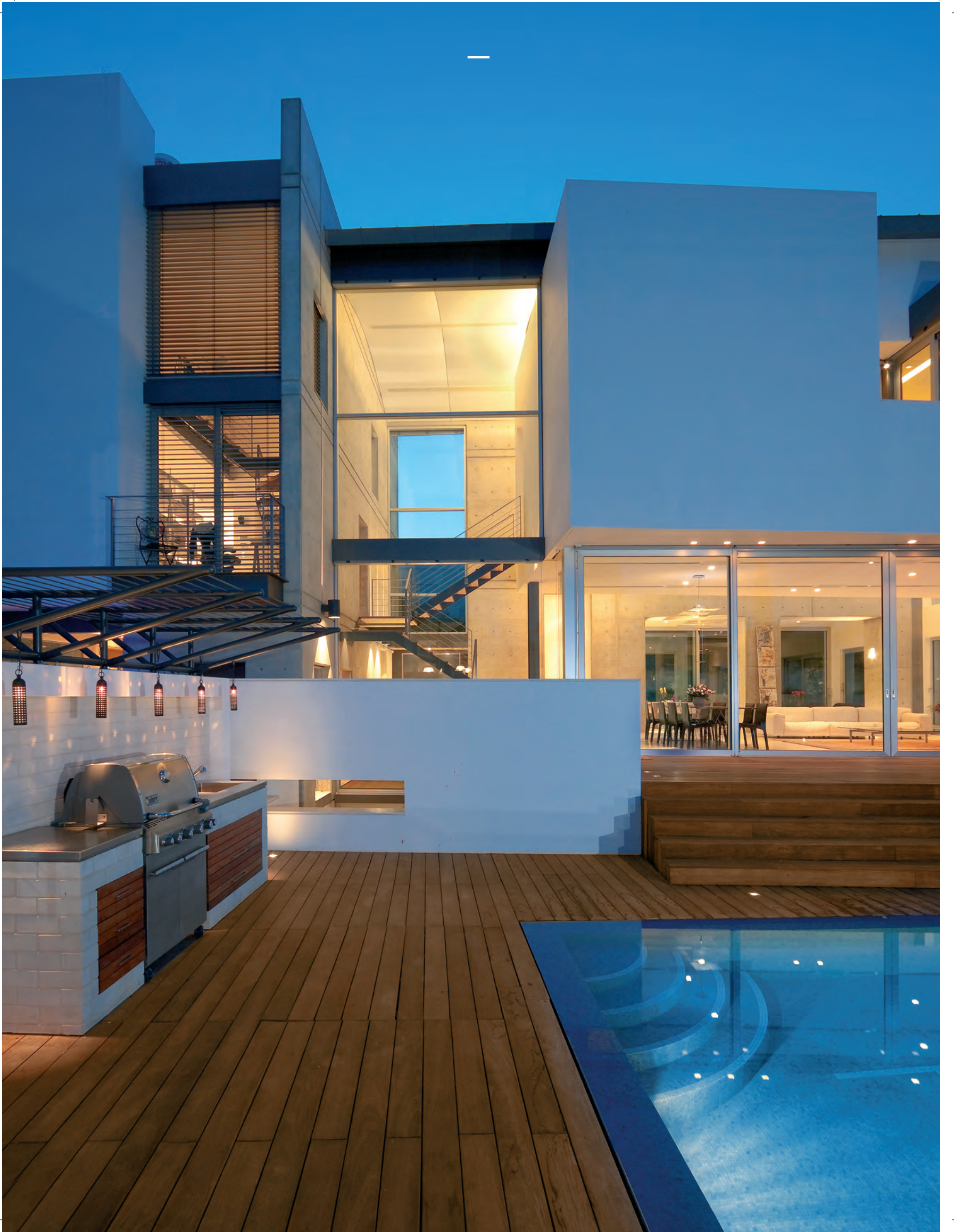
לפעמים גם מפגש הוא

ניתוק. זה בא ממקומות

עמוקים של הבנת המופשט.

פילוסופי"

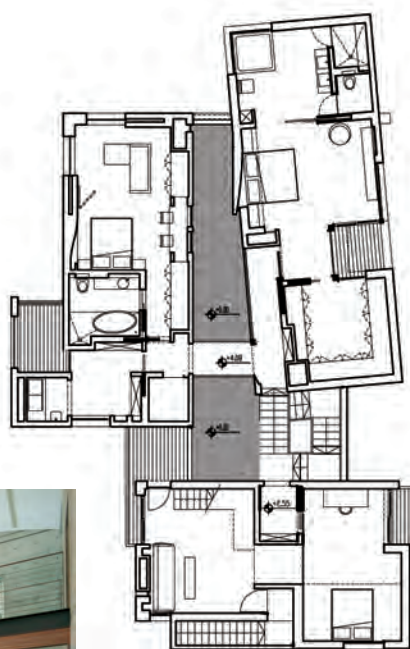

וכל המקרים - התבגרות, זקנה, יציאה, חזרה. המילה 'בית' מרגשת אותי. אני חושב על זה שכל ילד, בכל שלב בחייו, ירגיש חלק מהבית. אם ירצה לקחת דירה בן יהודה ב-500 דולר, סבבה, אבל היום ילדים לא רוצים לצאת מהבית. זה מתלבש על התיאוריה שלי שחשוב שכל אדם ירגיש בבית כשהוא בבית".

עשר שנים זה המון זמן, הם הספיקו באמת לגדול עם הבית. "במהלך עשר השנים היו כל מיני הפסקות שלא היו תלויות בנו. כשהמשכנו את התכנון 'נפלתי' על הניתוח המפורסם. ישיבת היועצים הראשונה זומנה שישה ימים אחרי הניתוח. אני והדר הגענו הביתה בדיוק עם הילד. נסעתי לישיבה, בעלי הבית היו המומים. כמה שאני שחור, הפכתי לצהוב.

"ביקשתי את היועצים הטובים ביותר בתחומם, בגלל שלא היה לי ניסיון. גמרתי להציג את הבית ואמרתי שאני מצפה מכל אחד מהם להתנהג כמוני. אם אני באתי

ממפלס הכניסה. כך, שולחן העבודה נוצק כפלטת בטון המהווה המשך ישיר לבטון המצוי בחוץ באותו גובה, ורק קיר זכוכית מפריד ביניהם. מי שיושב ליד השולחן חש בלב הגן הזני שמחוץ לבית".

מה המשמעות של בית בשבילך?

"בשבילי בית הוא לא משהו שבונים בשנתיים, או עסקת נדל"ן למכירה. המשפחה צריכה להתחבר אליו באמת ולגור בו הרבה שנים. משפחה משתנה כל הזמן והבית צריך להתפתח עם המשפחה, להכיל את כל הסיטואציות

BREI

"בסופו של דבר, הבית התחיל להיבנות לפני שלוש שנים וחצי. הוא נולד כבית בטון לפני עשר שנים, בתקופה בה זה לא היה טרנדי. שילבנו את הגסות של החומר עם דברים מדויקים שאפשר ליפייף אותם, כמו עץ וגבס".

מה מרגש אותך בבית?

"ממול שולחן הבטון בחדר העבודה, חלון לכיוון מערב. כשהשמש שוקעת, קרן אור אדומה עוברת דרך החדר. היא לא נוצרה במקרה. יום שישי אחד, מתקשרת אליי בעלת הבית להגיד – צדקת, זה קורה באמת. זה יוצר את הקשר בינה לבין הבית, זה שלה ורק שלה, גם בגלל האור בשעה מסוימת של היום שאומר לה מה השעה. זה היום בו תיקנתי את החזון שלי. השליחות שלי בעולם היא לעשות אנשים מאושרים מהכשרון שניחנתי בו. לגרום לגעגוע לחזור הביתה".

intno

"המחויבות שלי נוצרה מתפיסת

העולם הבסיסית שלי, שתמיד

יש לי מה ללמוד"

לכאן במצבי, כל אחד מהם יכול להתייחס למרויקט וללמוד מהאהבה שלי אליו. וכך היה. הייתי מגיע לבית ועומד המום נוכח המוטיבציה ואהבת המקצוע, מחבק ומנשק את הטייח. בניתי את הבית בדרך שונה מהמקובל. המחויבות שלי נוצרה מתפיסת העולם הבסיסית שלי, שתמיד יש לי מה ללמוד. פניתי לגנר, למסגרים ולאנשי הזכוכית בבקשה ללמד אותי. כל פרטי הבניין שיצאו היו כתיאום עם בעלי המקצוע. הנייר סובל הכל, המציאות פחות. אם יצא משהו לא כמו שצריך, הוא נהרס ונבנה מחדש בהבנה ובלי כעס.

